GE-HÅNDBOKA · RUTINE · 1.03 PERSONAL

Opplæring i bruk av arbeidsutstyr

Dokumentnr.	GE-1.03-09 R
Type	Rutine
Kapittel	1.03 Personal
Gjelder for	Alle som bruker maskiner, kjøretøy og arbeidsutstyr i Gjerdalen, og lederne som gir eller organiserer opplæringen
Revisjon / dato	Rev. 01 · Utkast
Utarbeidet av	HMS- og kvalitetsleder
Godkjent av	Daglig leder
Krav og grunnlag	ISO 45001 7.2; ISO 45001 8.1; Arbeidsmiljøloven § 4-4; Forskrift om utførelse av arbeid kap. 10; Forskrift om administrative ordninger; Maskinforskriften
Erstatter	SmartDok 0103-013 R

1. Formål og omfang

Rutinen skal hindre skader og ulykker ved bruk av arbeidsutstyr, ved at alle som bruker utstyret, har fått og dokumentert nødvendig opplæring. Den gjelder alt arbeidsutstyr i Gjerdalen: anleggsmaskiner, lastebiler, traktorer, kraner, småmaskiner og håndverktøy, også innleid utstyr.

2. Ansvar

Rolle	Ansvar
Daglig leder	Har ansvaret for rutinen. Sørger for at arbeidsutstyret blir risikovurdert, og at Gjerdalen har et system for opplæring og dokumentasjon.
Prosjektleder	Påser at alle på prosjektet har nødvendig opplæring og kompetansebevis før de bruker utstyret.
Anleggsleder	Gir eller organiserer utstyrsspesifikk opplæring og løpende informasjon, og dokumenterer opplæringen. Setter ingen til å bruke utstyr de ikke har opplæring på.
Maskinkjører, lastebilsjåfør og fagarbeider/hjelpearbeider	Bruker bare utstyr de har fått opplæring på. Sier fra når de er usikre, eller når utstyret er endret.

3. Arbeidsgang

3.1 Risikovurdering

1. Arbeidsutstyret risikovurderes før det tas i bruk, se **GE-2.01-01 R** Risikovurdering i bedrift og **GE-2.05-01 R** Bruk av arbeidsutstyr.
2. Anleggsleder kartlegger hvilken opplæring brukeren trenger, ut fra utstyret, arbeidsoppgaven og brukerens erfaring.

3.2 Dokumentert sikkerhetsopplæring

1. Gi arbeidstakerne dokumentert sikkerhetsopplæring i bruk av utstyret, med både teori og praksis.
2. Utsted dokumentasjon på at praktisk og teoretisk opplæring er gitt. Bruk **GE-1.03-10 D** Dokumentert opplæring i bruk av arbeidsutstyr.
3. Ha dokumentasjonen tilgjengelig for verneombudet og myndighetene.

3.3 Arbeidsutstyr som krever kompetansebevis

For masseforflytningsmaskiner, kraner, trucker og lignende kreves dokumentert sikkerhetsopplæring etter forskrift om utførelse av arbeid kap. 10 (listen står i § 10-3), og kompetansebevis fra godkjent opplæringsvirksomhet etter forskrift om administrative ordninger. Påse at arbeidstakere som skal bruke dette utstyret, har slik opplæring og kompetansebevis:

Arbeidsutstyr	Typisk hos Gjerdalen
Masseforflytningsmaskiner med effekt over 15 kW (20,4 hk)	Gravemaskin, hjullaster, gravelaster, doser og dumper
Kraner med kapasitet over 2 tm montert på lastebil eller lastebilhenger	Lastebilkran
Mobilkraner med kapasitet over 2 tm	Ved behov
Tårnkraner og portalkraner	Ved behov
Bro- og traverskraner, når bruken kan føre til fare for skade på liv eller helse	Ved behov, for eksempel på verksted
Løfte- og stablevogn (truck) for gods med permanent førerplass	Ved bruk av truck på lager og verksted

I tillegg gjelder førerkortkravene for kjøretøy og motorredskap som kjøres på offentlig vei.

3.4 Utstyrsspesifikk opplæring

Påse at arbeidstakerne får opplæring i det konkrete utstyret, også når de har kompetansebevis:

1. Tilpass opplæringen til arbeidsutstyrets art.
2. Påse at arbeidstakeren kan bruke arbeidsutstyret på en forsvarlig måte.
3. Dokumenter skriftlig hvilket arbeidsutstyr det er gitt opplæring på, hvem som har gitt opplæringen, og hvem som har fått den.
   - Småmaskiner, verktøy og tilleggsutstyr: **GE-1.03-10 D** Dokumentert opplæring i bruk av arbeidsutstyr.
   - Gravemaskiner, hjullastere og traktor: **GE-1.03-16 D** Dokumentert opplæring gravemaskin.
   - Skogsmaskiner: SmartDok-skjemaet «Dokumentert opplæring i bruk av skogsmaskiner».
4. Har arbeidstakeren lang praktisk erfaring med utstyret, kan det dokumenteres på skjemaet med antall års erfaring.

3.5 Løpende informasjon

Gi arbeidstakerne løpende informasjon om

- farer de er utsatt for ved bruk av arbeidsutstyret, også farer ved uregelmessigheter som kan oppstå,
- hvilke forholdsregler de erfaringsmessig må ta ved bruk av arbeidsutstyret,
- farer som skyldes arbeidsutstyr i nærheten,
- farer som skyldes endringer i arbeidsutstyr i nærheten.

> **Viktig:** Ingen skal bruke arbeidsutstyr uten opplæring i sikker bruk av akkurat det utstyret. Den som mangler lovpålagt kompetansebevis, skal ikke kjøre maskinen.

4. Kontroll, registrering og dokumentasjon

- Dokumentert opplæring og kompetansebevis registreres i SmartDok (kompetanse).
- Kopi av kompetansebevis arkiveres i personalmappen, se **GE-1.03-06 R** Personalopplysninger.
- Dokumentasjonen skal være tilgjengelig for verneombudet og myndighetene.

5. Referanser

- Arbeidsmiljøloven § 4-4
- Forskrift om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav (forskrift om utførelse av arbeid) av 6. desember 2011 nr. 1357, kap. 10 (§ 10-3)
- Forskrift om administrative ordninger på arbeidsmiljølovens område
- Forskrift om maskiner av 20. mai 2009 nr. 544 (maskinforskriften)
- SmartDok-skjema «Dokumentert opplæring i bruk av skogsmaskiner»
- **GE-1.03-06 R** Personalopplysninger
- **GE-1.03-10 D** Dokumentert opplæring i bruk av arbeidsutstyr
- **GE-1.03-11 R** Kartlegging av kompetanse
- **GE-1.03-16 D** Dokumentert opplæring gravemaskin
- **GE-2.01-01 R** Risikovurdering i bedrift

- **GE-2.05-01 R** Bruk av arbeidsutstyr
- **GE-2.05-06 R** Bruk av gravemaskin
- **GE-2.07-03 R** Kontroll av maskiner
- **GE-1.03-37 S** Dokumentert opplæring i bruk av arbeidsutstyr

Revisjonshistorikk

Rev.	Dato	Endring	Godkjent av
01	Utkast	Første utgave i GE-håndboka. Skrevet om fra SmartDok 0103-013 R.	Daglig leder